

כי אתא עולא אמר: עברוה לאלול... משום ירקיא... משום מתיא...

איני? והתני רבה בר שמואל: יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החודש לצורך? ת"ל "החודש הזה לכם ראש חדשים" - כזה ראה וקדש.

אמר רבא: לא קשיא, כאן לעברו כאן לקדשו.

והכי קאמר: יכול כשם שמעברין את השנה ואת החודש לצורך כך מקדשין את החודש לצורך? תלמוד לומר: "החודש הזה לכם" כזה ראה וקדש.

וכי הא דאמר רבי יהושע בן לוי: מאיימין על העדים על החודש שנראה בזמנו לעברו, ואין מאיימין על העדים על החודש שלא נראה בזמנו לקדשו.

איני? והא שלח ליה רבי יהודה נשיאה לרבי אמי: הווי יודעין שכל ימיו של רבי יוחנן היה מלמדנו מאיימין על העדים על החודש שלא נראה בזמנו לקדשו אע"פ שלא ראוהו יאמרו ראינו!

אמר אביי: לא קשיא, הא בניסן ותשרי הא בשאר ירחי.

רבא אמר: הא דתני רבה בר שמואל - אחרים היא.

דתניא: אחרים אומרים: אין בין עצרת לעצרת ואין בין ראש השנה לראש השנה אלא ד' ימים בלבד, ואם היתה שנה מעוברת חמשה.

רב דימי מנהרדעא מתני איפכא מאיימין על העדים על החודש שלא נראה בזמנו לקדשו ואין מאיימין על העדים על החודש שנראה בזמנו לעברו

הרב משה אייזר (ב"ש"א) ז"ל

[כ:] אמר שמואל יכילנא לתקוני לכולה גולה א"ל אבא אבוה דשמלאי לשמואל ידע מר האי מילתא וכו' א"ל מדהא לא ידע מר איכא מילי אחרנייתא דלא ידע מר.

אבא אבוה דשמלאי שדיבר אל שמואל בהכנעה כתלמיד המדבר אל רבו וקרא לו בכל פעם "מר", מה ראה אבא אבוה דשמלאי לקרוא כמעט בנצחון: "מדהא לא ידע מר איכא מילי אחרנייתא דלא ידע מר".

ואם לא ידע שמואל ירחינאה הא מילתא הרי זה אות שגם ענינים אחרים בקידוש החודש ובסוד העיבור נעלמו ממנו? ---

לא נתכוון אבא אבוה דשמלאי אלא כדי להדק את הקשר שבין ארץ ישראל ובין הגולה, שקשרו הראשונים, כי חשש אבא אבוה דשמלאי פן באמת יתקן אותו חכם שנהירין ליה שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעא ואז לא יהיו בני בבל זקוקים לחכמי ארץ ישראל וינתק הקשר ויותר, חשש שכבר חששו התנאים הראשונים לפניו ו"כשירד חנינא בן אחי רבי יהושע לגולה היה מעבר שנים וקובע

חדשים בחוצה לארץ שגרו אחריו שני תלמידי חכמים רבי יוסי בן כיפר ובן בנו של זכריה בן קבוטל כיון שראה אותם וכו' התחיל הוא מטמא והם מטהרים, הוא אוסר והם מתירים כו' אמרו לו מפני שאתה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ".

גם אבא אבוה דשמלאי יגע ומצא נקודה חלשה-כהה באותו כוכב מזהיר ששמואל ירחינאה שמו, כדי להחליש את רצונו ולמנעו מלתקן תיקון "לכולה גולה", כדי שלא יגרום ששמואל בתקנתו לעצמאות מוחלטה ליהודי בבל ללא קשר לארץ ישראל מולדתם.

ולא נתכוון אבא אבוה דשמלאי אלא שגם בעתיד תשאר ארץ ישראל המרכז לכל האומה שעיני יהודי הגולה תהיינה נשואות אליה.

ואגב, זולת התנגדותו של אבא אבוה דשמלאי מלתקן תיקון לגולה אין אנו מוצאים נתיב לפעולותיו בקרב יהודי בבל ולא זכר לחכמת תורתו וקנה לו מקום בתלמודנו בברייתא אחת שהזכיר לשמואל: "מחשבין את תולדתו נולד קודם חצות בידוע שלא נראה סמוך לשקיעת החמה".